UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I OSLO

75GA21509

Nasjonalbiblioteket
avdeling Oslo

NYE DIGTE

VILHELM KRAG

NYE DIGTE

KRISTIANIA
H. ASCHEHOUG & CO.s FORLAG
1897

Aktie-Bogtrykkeriet
(Forhen. Det Mallingske Bogtrykkeri.)

Nasjonalbiblioteket
avdeling Oslo

INDHOLD

Poesien 3

I

Visen om stolt Kunigunde 7
Morgensang 9
Og atter ser jeg 11
Andagt 13
Lær mig, o skov 15
Stilhed 17
Dengang du gik 19
I de forunderlige, blonde nætter 21
Samtale 23
Nocturne 25
Vi tænkte sletikke paa nogenting 28
Velsignet 30

Der staar en sorg 35
Serenade 36
Lys nat 39
Naar du kommer 41
Extase 43
Døren blev lukket 46
Der var en, som gik ifra mig 48
Sange om natten 51
1. Feber 52
2. Al denne sorte himmel 57
3. O, Herre 60
4. Mørke 62
5. Farvel 64
6. Kain 66
7. Klokken to 69
8. Lampen 71
9. Uret 72
10. Søvnløs 74
11. Fiender er vi 76
12. Stævnemøde 78
13. Det var en drøm 80
14. Vision 82
Angst 84
Mod 85
Gjensyn 86
Den nye lykke 87
Jeg tror ei dig 88
Ingen fryd 89
Du var større end de andre 90
Byg dit liv -- 92
Udfordring 93

Den, som har set 95
Først da 96

III

Jeg seiler ikke længer 101
Kirken 103
To ungarske folkeviser 105
Hav 107
Der synger ingen fugle 109
Anelse 110
Uveirsaften 112
Skaal 114
De gode middages tid 115
Finale:
1. Hjemme igjen 117
2. Juninat 119
3. Resonans 121
4. Landskab 123

1892—1896

POESIEN

Som et lidet, fint krystalglas
fyldt med en essens — saa kostbar,
at hver draabe som en lue
gjennem alle nerver brænder:

slig skal poesien være.
Tusen lilje-ord maa presses
tusen bittre valmu-tanker
for at faa den ene, lille
linje, der vil dufte evig.

Og naar disse enkle draaber
dryppes linje efter linje
ned i rythmernes krystalglas:

se, da drikker jeg med vellyst
disse strofer, der som luer
ind i sjælen sig vil brænde.

(1896)

I

(1892—1893)

Visen om stolt Kunigunde

Jeg kan ingen store sange,
der lyder paa mange munde.
Jeg kan kun en liden vise —
visen om stolt Kunigunde.

Ingen var der saa fager,
men intet hoved saa stolt.
Intet blik saa sørgmodigt,
men intet saa fremmed og koldt.

«Og alt for dig jeg vil bøie
mit knæ, mit øie, mit mod.
Og alt for dig jeg vil offre
mit liv og mit hjerteblod.

«I ydmyghed vil jeg kysse
selv støvet under din sko.»
Da saa hun forundret paa mig
og neiede haanligt — og lo.

Saa klædte jeg mig i purpur
og værget i kvide jeg drog.
Men hvassere var dog de blikke,
der spottende mod mig slog.

Da brød jeg mit værge isønder,
da segned mit stolte mod,
da flænged jeg kappens purpur
og hulkede for hendes fod.

Jeg kan ingen store sange,
der lyder paa mange munde.
Jeg kan kun en liden vise —
visen om stolt Kunigunde.

Morgensang

Det er morgen, sommermorgen;
morgen over mine tanker,
morgendugg paa alle sanser
og en regnbuhimmels solpragt
straalende omkring mit sind.

Og jeg kunde ville kysse
hver en vever sommerfugl,
hver en blomst, som nikker til mig,

— alt, som møder mig i glæde,
alt, som svarer paa mit smil.

Ja, jeg elsker, elsker, elsker
hvert et spindelvæv i luften,
hvert et insekts sum om øret,
hvert et straa, som staar og pipper,
hvert et svalehvin i luften,
alt, som rødmer, alt, som lever,
just fordi det er *idag*,
at det straaler fryd mod min.

Og jeg kunde synke ned i
disse dybe kløverenge,
hvor det dufter ramt og varmt,
sænke hodet sommerbrunet
dybt i markens hede haar, —
til jeg atter, yr af ungdom,
favned hele himlens hvælving,
der den skummer hvid af skyer, —
hele solens straalebrænding —
dagens væld af melodier —
hele, hele, hele verden —
— — —

Og atter ser jeg

Og atter ser jeg, at himlen er blaa,
som var det alt dybvarm sommer.
O, kjære min himmel, vær ligesaa smuk
den dag, da min elskede kommer.

Af skinnende knoppe staar skoven fuld —
af bristende blade og blommer.
O, kjære min skov, spring ud, spring ud
den dag, da min elskede kommer.

Mit hjerte skjælver i fryd og i angst,
mit blod snart stanser, snart flommer.
O, hør, mit hjerte, stat stil, stat stil
den dag, da min elskede kommer!

Andagt

Forsigtig skruer jeg natlampen ned,
at ikke dens lys skal dig vække.
Varsomt og langsomt lister jeg mig hen
og sætter mig ved din seng.

Min, min, min brud!
Din pande er høi som et skyldløst barns,
din hud er saa skjær som violens blad.
Det fine jomfrublod skjælver derunder
som blomsters blaalige aarer.

Dine langsomme, langsomme aandedrag
stigende, synkende, svulmende, faldende — —
Er du ikke min, — min?
Min lille fugl, du!

Jeg staar og ser paa dig med vaade øine.
Jeg staar og ser paa dig med smil om mund.
Og jeg vilde lægge mit sorte synderhoved
op til din unge svanebarm,
min store, plumpe sorg
op til dig, lille uskyldige fugl,
og græde, græde
ondt blod.

Jeg knæler ned ved din seng
og bøier mit hoved,
hellige jomfru.
Og jeg kysser sagte dine smaa hænder,
og der falder en taare paa lillefingeren —
en stor dirrende diamant — —!

Lær mig, o skov

Atter er det sommerveir
hvælvet over skovens træer.
Alle skovens blomster brænder
tændt af solens straalehænder.

Tændt de er til vaarens fest,
og jeg selv er vaarens gjæst.
Tak, o liv, for festens kjærter,
tak for jubel, tak for smerter!

— — Engang, naar din dag er endt,
dine blomster ud er brændt,
lær mig da, o skov, at ville
visne straalende og stille!

Stilhed

Du sad under lampen med bøiet hoved.
Og det rigtgyldne ildslys
svømmede kjælende nedad din nakke,
legte indunder chemisens blonder
og strøg om de nøgne arme.

Den brune, lystige plet paa din skulder
skotted bortmod mig og spurgte mig smilende:
Vil du ikke kysse mig ikveld?

Jeg sad kun og saa paa dig.
Saa paa dine øienlaag og saa paa din pande,
saa hvordan kinden sig barneblødt runded
ned mod den slanke hals.
Og hjertet blev mig saa stort derved,
og sindet blev mig saa fuldt derved
af tak og bævende vemod.

Da løfted du langsomt det smukke hoved,
da aabned du langsomt de kjære øine.
Og blikkene mødtes saa varmt og saa længe
i et bristende smils
uendelige ømhed —
— — —

Dengang du gik

— — Du vendte dig om mod mig endnu engang,
— da var øinene store af alvor.
Saa nikked du stille og vendte dig atter.
Og gik!

Du gik nedad veien. Længere. Længere.
Jeg saa mellem stammerne, kjolen blaaned,
— snart var du derborte, hvor bakken skraaned.
Parasollen strøg henad markens kant —
— og svandt.

Jeg sad der tilbage — stivnet — og stirred.
Alt var saa underlig høstligt og rart,
solen skinned saa blegt og saa klart
over den gulnede slette.
Veien bugted sig ræd som en slange
hen gjennem agerens mylrende mange
duggblanke aks, —
bugted sig henimod markens kant
der, hvor du svandt —

Saa var det ikke mere. Og ingenting hændte.
Alt var saa skræmmende stille som før.
Et spindelvæv flimrede henover marken,
en enslig snipefugl peb borti parken.

Og jeg vilde reise mig. Magted det ikke.
Vende mit hoved — turde det ikke.
Kunde ei røre en fod eller finger,
ei løse det skrig der kvalte min strube.
Kunde kun sidde der — isnende stille
stirrende, stirrende.

I de forunderlige, blonde nætter

I de forunderlige, blonde nætter
jeg gaar alene, men med dig jeg taler.
Rundt om mig vaaren blomstersnehvid blunder,
et springvand pladsker lydt. En hane galer.

Jeg gaar alene, men med dig jeg taler,
som jeg har talt med dig saa mange gange.
Har du det ondt, min ven? Var du bedrøvet
i disse svundne aar, de lange, lange!

Jeg stanser brat. Jeg fryser nedad ryggen
og stirrer ræd omkring de stille sletter.
Aa Gud! Det er, som hører jeg dig græde
i de forunderlige, blonde nætter.

Samtale

Vi sad og talte sammen
vi to.
Udenfor blunded den hvide vinter,
rundt om os hvilte den tause verden.
Sent paa natten og stille.
Kun maaneskinslampen var tændt.

Om alt vidunderligt
blaanende, svimlende

hvisked vor stemme.
Om majsol og elskov
i det fremmede, —
ja, om afteners fryd og om morgeners glæde
talte vi to,
vi, som sad sammen
ved nat i sorg.

Da blev mit hjerte saa tungt.
Jeg stod op og strøg mig over mit hoved,
trykkede din haand og smilte.
Gik og slog døren ilaas.

Nocturne

De sidder altid derinde og spiller,
mens dagen lider, og mørket tætner,
og sneen daler derude.

Toner, der stiger i kviddrende skarer,
svulmer til rungende festfanfarer
hvirvlende op i en flammende fryd.
— Saa hviner en fløite, et valdhorn skratter
skingre trompeter — og graad — og latter,
til det stiger og skriger og steiler — i angst!

Og mørket tætner. Og sneen falder.
Og alt blir saa sælsomt stille i stuen.
Et lysblaf fra ovnen,
som flakker bortover.
Og saa den sære musik derinde.

Jeg tier. Jeg hører dig langsomt drage
et suk, saa skjærende saart og langt.
Men saa blir det atter saa tyst herinde,
og begge to tænker vi paa det samme:
din ensomme sorg.

Og der kommer over mig
slig en stille, sørgmodig længsel
efter atter at se dig smile
som før.
At stryge min haand henover dit haar,
at hviske til dig de dulmende ord
og andagtsfuld kysse de lukkede øine.
Og efter at høre din latter — du.
Din latter fra gamle dage.

Men ovnslyset flakker henover dit ansigt
det fine, blege.
Da er det, jeg ser det:
Du er ikke ung mer, — dit hoved er træt
— — — aa, saa hjælpeløst træt.

Sneen falder og sneen falder.
Langsomt
og langsomt.

Og symfonien derinde
glipper —
og alle akkorders velklang
springer —
springer i tusen klingrende knas,
slynger i skrigende rædsel sig ud i
en pinende, hvinende vild dissonans.

Og du — du blege, du tause kvinde,
som aldrig har talt, men som altid har tiet,
du kaster dig ned og skjuler dit ansigt
og hulker.

(1892)

Vi tænkte sletikke paa nogenting

Vi tænkte sletikke paa nogenting
— hverken paa Gud eller pokker.
Vi glemte saa ganske at snakke fra
baade til prest og til klokker.

Hvor sol strødde straaler og linden sit løv,
der vandred vi glade og trygge
— endskjønt jeg vidste, at bag mig gik støt
min egen tungsindige skygge.

— Vi tænkte sletikke paa nogenting,
hverken paa Gud eller pokker.
Men hvor vi kom hen, stod der blomster og lo
i store forundrede flokker.

Saa lo vi igjen til de blomster blaa,
saa hvisked vi sammen den lyse nat.
— Men næste dag var hun borte,
og høsten var kommen brat.

Da vendte jeg mig til skyggen, —
han stod borti mørket og lo:
«Se saa! Nu kan vi jo atter
vandre isammen, vi to!»

Da tog jeg hans arm, den var knoklet og haard,
og munden var sluknet og sløv.
Hans kappe var sømmet af sommerens
store, sygnende løv.

Og ind i oktoberens skumrende kvæld
sammen i taushed vi vanker.
Han nynner sin gamle, tungsindige sang.
Jeg gaar kun og falder i tanker.

Velsignet

«Vort liv er kun armt og elendigt!»
saa sa' jeg i tunge stunder.
«Hver glæde, du fik paa jorden,
er skabt for at dø og gaa under.»

«Og hvorfor da vel noget vove
for saadan en ussel vinding —
for fryd, som sidenhen svidende
tornekroner din tinding.

«Thi alle glæder paa jorden
blir siden til vaandefuldt savn.
Og derfor: forbandet, forbandet
være alt livets navn!»

— Saa sa' jeg i tunge stunder,
og saa talte mange fler.
Men siden jeg selv det har prøvet,
jeg siger det aldrig mer.

For hvad kan du vente at vinde,
hvor du ei har indsats gjort?
Sæt ind, hvad du har! Da blir seiren
hvad eller tabet stort.

Og skulde du miste det hele,
da berg dig som bedst du kan —
hvad eller gaa — taus — udaf spillet.
Saa sømmer det sig en mand.

— Thi dét var ei værst i livet,
om alle ens drømme gik under.
Det værste det var at leve
de tomme tusmørkestunder.

— En dag kun i svidende smerte,
en nat kun i svimlende lykke!
Aa — hellere det end at visne
langsomt stykke for stykke!

Og fik du ei sommerlang lykke
med soldages mætte fred —
det var dog en stormende vaardags
regnbueherlighed.

Og fik du ei himmelhøi jubel,
saa fik du dog havdybt savn.
Og derfor: velsignet, velsignet
være alt livets navn!

II

Der staar en sorg

Der staar en sorg etsteds i mit liv,
den kaster saa lang en skygge.
Og hvor den falder, vil livet ei gro,
og sorgen kan ingen rygge.

Barmhjertige liv, jeg strækker mod dig
i længsel og bøn mine hænder.
— Men skyggen ligger henover min vei.
Jeg kan ikke se, at den ender.

Serenade

Paa en mandolin med smekkre,
blanke sølverstrenges rade
vil jeg spille dig, min elskov,
for en dæmpet serenade,
Du! Du!
medens nattevinden suser
sagte i jasminers blade.

Maanen seiler guldbleg gjennem
lette skyslørs matte flammer,

aander alvefine straaler
mellem havens tause stammer.
Du! Du!
Jeg vil bede maanelyset
stryge stilt ind i dit kammer.

Der er kun én fugl, som synger,
dæmpet, lokkende histude,
medens maanestraaler varsomt
glider om din hvide pude.
Du! Du!
Jeg vil bede fuglen nynne
hele natten ved din rude.

Alle roser og jasminer —
hvor de dufter allesteder.
Og igjennem juninatten
deres sødme blødt sig breder.
Du! Du!
Jeg vil bede alle blomster
dufte for dig, hvor du træder.

Se, et tog af hvide engle
svæver ned fra fjerne heie.
Alle blomster bange bæve
og for skaren dybt sig neie.
Du! Du!
Jeg vil bede alle engle
værne alle dine veie.

Lys nat

Og juniregnen pusler over æbleblomsters sne,
og der er intet menneske paa veien mer at se,
og natten er vidunderlig stille.

Nei, intet skal forstyrre dig, min elskede, inat.
Og derfor galer ikke gjøgen ifra krat,
og derfor bruser fossen fjernt og sagte.

Saa roligt du sover! Saa hvid du ligger der!
Og bortpaa stolen hænger dine kyske, fine klær,
og gjennem luften svømmer sagte din parfume.

Jeg skjælver, naar jeg tænker paa, at du har mig kjær,
jeg skjælver, naar jeg tænker paa, at var du ikke her,
da havde jeg livet ikke levet.

Naar du kommer

Sent iaften, naar du kommer,
springer hele skoven ud.
Staar saa blomsterhvid og festlig,
venter bare paa at se dig.

Naar du kommer sent iaften
kjørende opad alléen,
er du kanske træt, min elskte,
derfor tier alle fugle,

derfor tysner alle bække,
derfor mørkner det i skoven.
Kun to lys hist indfra huset
hilser stille dig velkommen.

Extase

Alt glider under, synker ned i mørke,
hav, byer, mennesker forsvinder.
Og bare nattehimlens febergrønne
dødsstille kuppel slaar sit hvælv omkring os.

Og midt i natten sidder du. Kun du.
Og for min sjæl du voxer op i vælde —
en gudesfinx — ensom i ørkenødet —
hvis hoved stirrer ud i stjernemylret,
hvis hænder griber dybt om jordens hjerte.

Du vældige. Du altbetvinger.
Du stærke dæmon, der alene raader
over mit liv, mit virke og min død, —
hvis graablaa øine er som langsomt slebne
halvkugler af opal, der stundom glimter
mig satansondt og rædselsrødt imøde —
men stundom glider bort fra alt og rummer
en uddød verdens gaadefulde mørke.
Jeg ser din mund, der smal og stum sig lukker,
de hvide hænder, der i grusom slaphed
har segnet trætte i dit skjød tilhvile
som tvende smidigt-slanke tvilling-rovdyr,
der sover ud fra dagens vilde blodbad,
men snart vil vaagne sultne op igjen.

Jeg føler rædsel for dig, store dæmon,
jeg elsker dig og bæver, sterke kvinde.

Jeg elsker dig, hvis spotterblik kan synke
langsomt som slebet staal indi mit øie,
hvis ord kan kryste som en jernpiggd hanske
hver draabe blod ud af mit stakkels hjerte.
Jeg elsker dig, hvis tætte, hede favntag
mig overbruser med en vellystbølge,
hvori jeg synker salig ned og kvæles.

Og trykker jeg dit varme legem til mig,
saa vore hjerter stormer mod hinanden:
dèn kval min sjæl dog evig sønderriver,
at aldrig, aldrig er jeg tæt nok hos dig:

Jeg vilde smelte sammen med dig, dæmon,
jeg vilde voxe mig indi dit legem,
jeg vilde, at min sjæl med din blev blandet . . .

Det er som har min aand sprængt livets grænser
og svæver henad i det endeløse,
didud, hvor vanvidet og døden raader.

Det er som har min aand sprængt livets grænser —
jeg væmmes for at vende did tilbage,
nu jeg har svimlet gjennem alle dybder.
— — —

Døren blev lukket

Døren blev lukket
(jeg endnu det ser).
Døren blev lukket,
saa var det ei mer.

Mit øre var fyldt af
din stemmes klang; —
jeg vidste, nu var det
for sidste gang.

Jeg vidste, nu var det
forbi, forbi.
Og det var for mangt, at
den dør slog i.

— Jeg smøg nedad trappen,
jeg listed mig væk.
Jeg følte ei sorg, — kun en
underlig skræk.

En skræk, som trued
langt bortefra.
En skræk for noget
— jeg vidste ei hvad.

Der var en, som gik ifra mig

— —
Gud, deroppe!
Gud! Vorherre!
Hjælp mig, hjælp mig!
Se — jeg synker jo,
jeg synker —
ned i dette dyb af rædsel.

Nei, hvad er det dog jeg siger?
Ligger her som gal i mosen,

skriger ud i vilde natten,
skriger, skriger — — !

Aah. — Hvor her med èt blev stille!

Og jeg holder pusten. Lytter. —
Hør, — det stønner dybt i skoven,
dønner dumpt i mørket om mig.

Jeg har netop talt med nogen . . .
. . . der var en, som gik ifra mig —
. . . Nei, jeg husker intet mere . . .
Aa, hvad *er* det? Aa, hvad *er* det?

Der var en, — som gik ifra mig, —
og det var for ganske nylig.
Der var en, — som gik ifra mig. —
Og hun kommer ei tilbage.

Og hun kommer ei tilbage. —
— Nei, — jeg skjønner det ei rigtig, —
jeg begriber det slet ikke.
Og — hun — kommer — ei — ?

Hys, hvad *var* det? Nogen puster
— nogen puster lige ved mig.

Haha ha for sorte satan!
Tal, stat frem, I helvedhunde,
I, som lurer rundt i mørket.
Jeg vil slaas, vil stikke, myrde,
føle blod, som rinder, ryger — —

Nei, nu maa du ta dig sammen!
Kjære, kjære, ti dog stille.
Bare vent, saa skal du sagtens
se at alting nok gaar over. —

— — Der var en, — som gik ifra mig.
Og — hun — kommer — ei — tilbage.
Der — var — én —

Sange om natten

Det er dybt i nattens hjerte
da, naar sære, syge planter
voxer op af sindets havbund,
stiger i den mørke taushed,
løfter høit de sorte blomster,
folder sine bægre ud.

1. Feber

I.

Det er satan, er det!
Satan til lystighed!
Spillende leven
paa svarteste natten.

Hihi, hvor de ler!
De kryber langs væggene,
kniser i krogene —
hihi!

Der sidder tre puslinger,
bittesmaa puslinger,
graa, graa
Med spidse ører
og kattefjæs.
De mjauer og klager
rundt om.

Lampen staar ensom og synger,
mørket glor svart indad rude.
Blæsten gaar tungt rundtom huset
og kradser hvast paa min væg.

Aa —! Hvorfor gaar vi om og lever
i al denne tomhed! — — —

*

— — Langt borte snakker de,
langt borte synger de.
Kommer de hid?
Ja, tænk jeg tror det!
Hør, tænk de nærmer sig.
Tonerne kjender jeg —
ja, ja, min Gud!

Hellige hvide —
Et sangkor af nonner
med kjærter i hænderne
skrider lysende
tværs gjennem mørket
ind i min sjæl:

«Du bar paa haaret en kolibri,
den over dig svæved.
Engang da du hulked i haabløs smerte,
dens vinger bæved.

«Du gav mig din blinkende kolibri
hin gang, du ved.
Og siden jeg bærer den skjult ved mit hjerte
i evighed.

«Jeg elsker dens vinger, fordi jeg synes
du i dem lever,
og ofte føler mit bankende hjerte
de sagte bæver»

II.

Lampen løfter sit blege hoved
og ser sig rundt om i mørket.
Og tænk, min blinkende kolibri
rører saa smaat paa sig, løfter paa vingerne,
flaggrer i maaneskinsstriben.

Alle onde tanker de vaagner ved midnat,
alle døde vinger de flaggrer ved midnat.

«Mor — aa! Blir det ikke lyst snart?»
Nei, mit barn! Det er længe til dagen.

Hys, der er maaneskin udenfor.
Maaneskin. Sne.
Og skygger og stilhed.
Nei, ikke stilhed.
For der gaar en olding
— en blind olding —
om mellem skyggerne,
snefanns-skyggerne,
en stakkels olding,
som græder.

«Mor — aa! Blir det ikke lyst snart?»
Nei, mit barn! Det er længe til dagen.

Saa kommer dværgen puslende,
ja — dværgen kommer tuslende,
naar maanen lyser sælsomt
og klokken tungt slaar tolv.

Hans smalle musehænder
fanger den blinkende kolibri,
saa ræd i mørket den skriger.
— Han sidder bare der og ler
med grønne øines gløder.

Jeg synes, jeg kjender oldingen,
som vandrer der blind og græder,
og dvergen, som stikker sin spidse snegl
gjennem min kolibris vinger —
Jeg er ræd — for det er jo mig selv —!

«Mor, aah —! Blir det ikke lyst snart?»
Nei, mit barn, det er længe til dagen.

2. Al denne sorte himmel —

Al denne sorte himmel,
al denne sorte jord;
al denne mørkets mumlen,
al denne stilheds havdyb;
alt dette graa, der famler,
alt dette sære, som sukker, —
herre min Gud, er det *dette*,
menneskene kalder liv?

Ene, med sløve øine
raver vi rundtom i mørket . . .
Solen er slukt, og Jehovah
selv ligger død indi mørket.
Rundt om os glider der klamme
skygger med flaggermusvinger.
Rundt om os lyder der sagte
snigende spøgelsefjed.

Og hvis vi stundom føler,
at vore bævende fingre
rører en levende haand —
synker vi rædde tilbage,
knytter til slag vor næve,
hvisker med hæse stemmer:
«Hvem *er* du? Hvad er det, du vil?»

Ene, med sløve øine
raver vi videre rastløst,
indtil vi dødstrætte synker
under i dødens mulm.

Aa — hvorfor gaar vi ei sammen
haand i haand gjennem mørket?
Aa — hvorfor græder vi ikke
og hvorfor beder vi ikke
sammen i livets nat?

Ja, hvorfor beder vi ikke,
vi paa den sorte jord,
beder, at *han* maa komme,
komme i straalende klæder,
komme med glorieglimmer,
komme hvid gjennem natten
med orgelbrusende fred?

Aa — hvor vilde vi ikke
alle elendige sjæle
bøie vort aasyn til jorden,
kysse hans kjortels sømme,
hulke vor jammer ud!

(1893)

3. O, Herre

O, Herre, jeg er meget træt,
o, Herre, skjænk mig hvile!
Min sjæl er tung af megen sorg,
min fod af mange mile.

Min fod har traadt mangt mødigt steg
for glæden mig at finde.
Og jeg har set al jordens pragt,
men glæden ingensinde.

Min sjæl har søgt saa mangen sjæl
for freden mig at finde.
Og jeg fik tusen gode raad,
men freden ingensinde.

Jeg ønsker, jeg var barn igjen
og saa min moder smile.
O, Herre, jeg er meget træt!
O, Herre, skjænk mig hvile!

Febr. 95.

4. Mørke

Det er nat.
Langt paa nat.
Lampen lyser saa mat, saa mat,
brænder, brænder saa bleg, saa bleg,
som skulde den snarlig slukkes.

Portens tunge klokke ringer,
to slag,
to slag,
hør, nu lukkes porten op!

For en lyd af store vinger,
suser,
suser,
udenfor min kammerdør.

Op nu døren lydløst springer,
lydløst,
lydløst.
Men der kommer ingen ind.

Sengens forhæng langsomt svinger,
svinger,
svinger.
Døren slaaes tyst igjen.

Det er nat.
Langt paa nat.
Lampen lyser saa mat, saa mat,
brænder, brænder saa bleg, saa bleg,
som skulde den snarlig slukkes.

5. Farvel

«Aa farvel, og vær velsignet!
Glæde over ungdomsfærden!
Alting staar jo aabent for dig,
hele livet, hele verden.»

— Endnu ser jeg dine øine,
endnu hører jeg din stemme.
Og de store taare-øine
kan jeg aldrig, aldrig glemme.

Og vi skiltes, du min elskte,
og nu gaar jeg ud paa færden.
Hele verden staar mig aaben,
— hele store, kolde verden!

6. Kain

I vinterkvælders sygelige skumring,
i midnatstimers maanegule mørke
han vandrer.

Hæst som et saaret dyr han fremad stønner;
de store, tunge fødder sløvt han slæber,
og smertekrummet nakken dødstræt luder,
og blodskum pibler om de smalle læber.

Omkring de kummerlige, mavre knokler
de sorte laseıs rester endnu slænger.
De brede hænders lange, sultne fingre
som rovdyrs hvasse klør i kjødet flænger.

Men gjennem kjæmpestammers visne grene
der strømmer lyd fra vester og fra øster.
Der hvisler og der hvisker gjennem natten
en hær af tusen aandeløse røster.

Og høit paa himlens rædselssorte bue
der tegnes runer af en blodig finger.
Paa flugt da suser mørkets rappe vinger,
en stemme skrigende og skarp og skinger
vildt som en slange gjennem natten springer:
Kain! Kain!

Men himmeldybet stirrer vildt deroppe
— et altingskuende Jehovah-øie.
Og blytungt roligt blunder havet. Ynkløst
som en forbandelse, ei bøn kan bøie.

Igjennem midnatstimers gule mørke,
med maagehvin igjennem taagetomhed
bestandig videre — afsted, afsted!
Kain! Kain!

7. Klokken to

Der slaar fra taarnet to dumpe slag —
Saa kommer stilheden, saa kommer natten.
Saa kommer alt fremfra mørket og stirrer,
alt, du er ræd for.

— Det er natten, du er ræd for. Der fødes saameget
langt udi mørket. En røst. Et smil.
To øine, som skinner, —
stryge fort gjennem sjælen —
forsvinder.

Du løfter dit hoved. Det isner i nakken.
Du ser. Du ser.
Du ser bare døren og bordet og lampen.
Men altsammen tier, og altsammen truer
— —
Det er natten, du er ræd for.

(Paris 96)

8. Lampen

Min lampe ser saa træt paa mig,
har brændt i hele nat.
Dens flamme er det eneste
levende herinde.

Dens flamme er det eneste
i verden, som kjender mig.
Ja, ogsaa kanske mørket.
Natten. Gud.

9. Uret

Der staar et ur paa min konsol,
et ganske fattigt, simpelt ur.
Ingen det hører ved dag.

Men hver en nat, ja hver en nat,
jeg hører dets sære, ensformige ord.
Og inde fra mørkets gaade
blir stemmen saa skræmmende stor —:

«Der er en som kommer — hør!
snigende indad din dør.
Pas dig, pas dig, borti krogen
staar der nogen, staar der nogen!»

(Paris 96)

10. Søvnløs

Jeg ligger med stirrende øine vendt mod det luende mørke,
der spinder sig om mine lemmer som sterke, klamtvarme slanger.
Det hvisler, det suser fra slangernes kløftede tunger,
som knittrer og spiller omkring mit forpinte hoved.

Aa Gud, giv mig søvn!
Jeg vil folde mine mavre
skjælvende hænder,
jeg vil aabne de tørre

indfaldne læber
og bede til dig, du store Jehovah!
Gyd dulmende graad i de svidende øine
og søvn om de trætte lemmer!

Jeg ligger med stirrende øine vendt mod det luende mørke,
der spinder sig om mine lemmer som sterke, klamtvarme slanger.
Der er ingen Gud, der er ingen søvn, ingen taarer,
der er bare feberhedt mørke og feberens sælsomme drømme.

Saa kom da, o død, du store, tause forløser,
som lukker for evigt de stirrende menneskeøine,
som folder de magre hænder, der mørkrædde fremad sig famle,
som lukker de mimrende læber, som stanser den angstfulde puls.

Der er ingen død, der er intet tiende mørke;
bag døden stiger jo skumringens susende lande
med sære, pinende syner og vilde, virrende drømme,
med mørkets havdybe lytten og tomhedens skyggeangst.

Jeg ligger med stirrende øine vendt mod det luende mørke,
der spinder sig om mine lemmer som sterke, klamtvarme slanger.
Det hvisler, det suser fra slangernes kløftede tunger,
som knittrer og spiller omkring mit forpinte hoved.

11. Fiender er vi

Fiender er vi
alle mennesker.
Vi lister om i livsmørket
og lurer paa hinanden.

Vi fanger med smil,
med elskov, med taarer.
— Bag sidder rovdyret
og hvæsser sine klør.

Ja, kommer selv nogen
i sjælenes kirke,
da bryder der hyæner
fra de hvideste kor.

Fiender er vi,
vi stakkels mennesker,
som lister om i livsmørket
og lurer paa hinanden

12. Stævnemøde

Gravene ligger i maaneskin,
kosrene suser i nattevind,
klokken i taarnet slaar tolv.

— Da svæver henover gravenes straa
to lysende skygger, saa tyste og smaa,
to hvide, flygtende sjæle.

De svæver stille mod kirken bort,
og der, hvor dens skygge er dyb og sort,
glider til ét de sammen.

Gravene ligger i maaneskin,
korsene suser i nattevind,
taarnurets viser kun lever.

13. Det var en drøm

Det var en drøm.

En halvlys juninat. Et stille skjær
der svæved ind bag grønblege gardiner.
Den sidste lyd fra gaden længst var død.
Den sidste sangfugl taug.
Da var det
du traadte sagte ind i stuen.

Du stod ved døren. Og jeg saa dig neppe.
Jeg sad urørlig — du stod stum og stiv.

Da kom du to skridt frem. Jeg saa dit ansigt,
der skimred hvidt i mørket, dine øine.
De mødte mine. Og de talte sammen,
de talte længe sammen vore øine.

Du traadte nær. Du sagde intet ord.
Du knæled ned og trykked dine læber
imod mit bryst just der, hvor hjertet slaar,
— da frøs det gjennem alle mine nerver.

Det var, som i det kys din egen sjæl
ség ind i brystet som en langsom varme.
Det var, som kyssed du tilsidst mit hjerte,
og lig en blomst det foldede sig ud,
og alle blade skalv af pragt og glæde.

Da smelted det i sjælens mørke brønde,
og skjulte kildevæld sprang atter frem.
Det steg, det steg til hjerteblodet brast
i hede taarer frem fra mine øine.

Det var en drøm.

(Paris 96)

14. Vision

Jeg vaagned midt i midnatsmørkets dyb,
jeg vaagned ved, at du, den døde, stod der.

Jeg strakte armene imod dig:
«Svar mig!
Det liv, vi lever, kan vi ikke leve!
Jeg ser ei nogen mening i vor vandring
paa denne jord, hvor sjælen er saa fremmed.
Jeg ser ei hensigten med vore smerter,
og ingen hjælp for tomheden omkring os,
og intet svar ifra den sorte himmel.

Jeg vender blikket hid og did, men altid
jeg ser den samme ørken øde timer.

Min Gud, hvor*for!* Hvorfor dog dette liv!
Svar mig da du, hvis øie nu kan se,
hvad der er bagenom det tætte forhæng,
som skjuler liv fra død! — Svar mig, hvad ser du?
Er dér ei stort og stilt til alle kanter,
og glemsel for, hvad her ei kunde glemmes,
og hvile for ens sjæl! Ak Gud — ja hvile!»

Men langsomt, langsomt slukned lyset om dig.
Jeg saa, hvor dine øine langt mig fulgte,
til alt forsvandt. Og der var atter nat.
Og jeg sad midt i midnatsmørkets dyb.

Angst

Dine øine graa som før,
dine hænder smaa som dengang,
dine læber lige tause.
— Og dog er du som saa fremmed —?

Og jeg ser paa dig som dengang,
længe, længe ser jeg paa dig.
— men — det er jo ikke *dig* mer —?
— Gud! det er jo ikke *dig* mer!

Mod

Det er ret smukt at træde op
i auditorium
og være pokkers stor og kjæk
for hele publikum.

Man faar applaus, man blir berømt
for tapper og for god.
Men det: at turde *synes* feig
er tit det største mod.

Gjensyn

«Aldrig, aldrig skal vi angre
paa den elskov som er jordet.»
Dine øine smilte haanligt,
mens de stolte læber svor det.

Atter traf jeg dig. Da var det
som dit hele ansigt visned.
Dine arme øine stirred
paa mig, saa mit hjerte isned.

Den nye lykke

Dine læber feberagtigt
snakker om din nye lykke —

— men de store, trætte øine
visner i en gammel sorg.

Jeg tror ei dig

Jeg tror ei dig, hvis sorg har mange taarer,
du græder ud og blir saa lige god.
Din smerte er ei edder, syg og giftig,
der langsomt æser gjennem sjæl og blod.

Jeg smiler til de altfor store klager,
der glemmes snart i livets nye morgen.
Men dig, dig elsker jeg; for du gik knust,
men taus, med løftet hoved ind i sorgen.

Ingen fryd

Ingen fryd jert smil kan give,
ingen sorg jert had kan volde.
Eders øine er saa fjerne,
eders hjerter er saa kolde.

Men jeg ser ei eders øine,
hører ikke eders ord.
Thi i fjerne, store tider
alle hjertets rødder gror.

Du var større end de andre

Du var større end de andre,
derfor maatte de dig hade.
Du har haanet deres sorger,
og du taug, naar de var glade.

Deres fryd var hverdagsgraanet,
din —, den fyldte himlens rum!
Deres taarer flød saa milde,
men din sorg var rædsels-stum.

Deres sjæle var saa middels
fra den sidste til den første.
Aa — hvor skulde de forstaa dig,
du, som altid var den største!

Byg dit liv —

«Byg dit liv paa tro og glæde,»
har jeg hørt dem præke, præke.
«Glæden, som fra haab til haab
kan dig smile ind i døden.»

Nei — byg det da før paa sorgen,
stolt og haard og dyb som fjeldet,
der til jordens sidste urgrund
strækker sine sterke rødder.

Udfordring

Det blik, som har rislet igjennem min sjæl
i straalebad, —
nu slog det mig isnende graablaat imøde
med staalhvast had.

Og du, som jeg havde set segne af smerte,
stod steil og slank.
Den nakke, jeg havde set syg og bøiet,
var haard og rank.

Ei ord blev der talt, men det staalblaa had,
som slog mig mod —
det havde sin egne, haanlige mening,
som jeg forstod.

— Nuvel, madame! Naar det er Deres vilje,
jeg siger ei nei.
Og vi skal faa se, hvem gaar stoltest og steilest,
De eller jeg.

Og vi skal faa se, hvem livet først knækker
og tvinger i knæ,
og hvem gaar i graven med høistløftet hoved,
det skal vi faa se!

Den, som har set

Den, som har set store vidder,
trives ei i trange bygder.
Den, som har følt store smerter,
glædes ei ved smaafolks glæder.

Men hans færd blir ensom, rastløs
gjennem livet, ind i døden.
— Aa! men alle folk i bygden,
hvor de snakker, hvor de snakker!

Først da

Først naar du ser, at alt, du gav,
nu ligger dødt,
først naar dit barnesind i kval
sig har forblødt,

først naar du saa din sidste tro
forhaant, forraadt,
først naar dit hjertes helligdom
i støv er traadt,

først naar din hede taarestrøm
frøs bort for spot,
— først da du lære kan at le
saa grusomt godt.

III

Jeg seiler ikke længer

Jeg seiler ikke længer
med guld og glans og glitter,
med rig og rær helt festligt
stast op med ordbramsflitter.

Min skude fik et uveir;
da gik de alle overbord,
de fagre rim og rythmer,
de blomsterklingre ord.

— Jeg ser dem langt derude
i havrandskanten svinde.
Men hvo, som i mit kjølvand ror,
han kan dem kanske finde.

Kirken

Jeg ved en liden kirke
med et Madonna-billed.
Og paa det hellige alter
de hellige kar er stillet.

Ved dag er den forsvarlig
laast af, saa ingen stjæler.
Men kun i midnatsstunden
en præst derinde knæler.

Da bruser orgeltoner,
da flammer røde kjærter.
Og kirken den er bygget
helt inderst i vore hjerter.

Men billedet af Madonna
er yderst variabelt.
Som kunstværk er det sjelden
kun nogenlunde passabelt.

Tilmed er ikke altid
Madonna her en kvinde.
Aa — det kan være de sælsomste ting
den præst tilbeder derinde.

Ja, selv i templer, der kneiser
mod verden med marmorbue,
er tit det inderste lille kapel
en aagerkarls skumle stue.

Der kommer ved midnat en pusling,
han ser sig om, angst og længe.
Saa kryber han lydløst paa alteret op
og tæller grisk sine penge.

To ungarske folkeviser

(Oversættelse.)

I.

Jeg har havt tretten kjærester,
kun tre bedrog mig ei.
Af disse gik tilsidst de to,
kun én blev fast hos mig.

Den eneste, som blev mig tro,
har elsket mig alle dage.
Den eneste, som blev mig tro,
vil jeg nu selv bedrage.

II.

Nu kommer høst med storm i sky!
Mit hvide barn, du skal ei fly!
Blankt er dit øie som en sø.
Sig: er du moder eller mø?

«Jeg er ei barn, ei mor, ei mø,
mit øie er ei blankt som sø.
Jeg er en blomsterknop i kim,
der dør af tørst mod perlerim.»

Er du en blomsterknop i kim,
vil selv jeg være perlerim,
der hver-en vaarnat synker øm
i blomstens kalk med smil og drøm!

Hav

Du mørke, underlige hav!
Jeg ved ei, hvad det kommer af:
dit dybe øie drager mig —
jeg grunder, men forstaar dig ei,
— men stundom jeg fornemmer,
som var jeg ét med dig.
Dit smil, dit dumpe raseri,
som der er ingen lise i,
og dine sære stemmer,
som ingen kan forstaa —

— for ingen, ingen vide maa,
hvad du paa bunden gjemmer.

Ja, stundom jeg fornemmer,
som var jeg ét med dig.

Men nu er der helg over havet!
Lysdis saalangt en kan øine —
slig underfuld Paradis-stilhed —.
Og himmelrummet deroppe,
det havblanke dyb dernede,
alt svæver i endeløs sol.

Men i dette sol-nirwana
vugger snehvid og hellig
en eneste, skinnende svane.

Der synger ingen fugle

Der synger ingen fugle mer i skoven,
og udfor heien skummer ingen kilde.
— Min Gud, hvor disse stakkels, krumme trær
dog er besynderlige — haabløst stille.

Og der er ingen længsler mer, som bruser
igjennem blod og sjæl i flammer vilde.
— Min Gud, hvor det er længe siden vaaren,
og hvor mit sind er blevet høstligt stille.

Anelse

Jeg sidder ved havet saa sent paa kvæld;
    længst slukned sol, længst døde dag,
    længst gik hele livet tilhvile.
    Jeg hører bare mit hjerte slaa.
    Jeg ser bare sjødraget komme og gaa
    og ned gjennem smaastenen sile.

Jeg ved ikke, hvad det kan være.
    Der stiger slig angst fra havet inat,

der synker slig skræk fra himlen brat.
Og alt blir saa tomt omkring mig,
forfærdende tomt og lydt.

Der stryger en sus forbi mig —
en sus som af mumlende stemmer.
Hvor kommer det fra? Hvad er det — aa Gud!
Hvad er det, som aander paa ansigtets hud
og isner i alle lemmer?

Det er, som svæved en sjæl mig forbi,
den kyssed mig og blev borte.
Aa Gud! Det er vist en kjær, som dør,
etsteds udi natten den sorte.

(Sicilien, dec. 94.)

Uveirsaften

Det brygger sammen til uveir inat.
Aaserne trækker sin taagehat
nedover skar og tinde.
Dagen lusker sig lydløst bort,
havet ligger saa lumskt og sort,
som det har ondt isinde.

Holmen krummer sin graastensryg
op imod stormhimlen, lav og styg,

for at ta mod, naar det kommer.
Mørket kryber om skjær og flu,
verden vaager i lyttende gru,
venter sin strenge dommer.

Skaal

Det er saa underligt, at just de bedste
iblandt os skal det gaa saa daarligt.
Ja — det er saa rent meningsløst altsammen,
at man ei mer kan ta det helt alvorligt.

Nei, lad os le og drikke blank champagne,
naar det blir rigtig galt og altfor trist.
Og, mine venner, lad os sammen skaale
for livet, denne bittre humorist.

De gode middages tid

Og nu er tiden kommen,
de gode middages tid.
Thi udenfor drømmer vaaren
bedaarende blomsterhvid.

Og boulevarderne skinner
saa festligt som aldrig før.
O, venner, lader os græde,
vor ungdom, vor ungdom dør!

Thi hjertet er træt og gammelt,
skjønt vaaren er blomsterhvid.
O, venner! vor tid er kommen,
de gode middages tid!

(Paris, april 96.)

Finale

1. Hjemme igjen

Tænde sin gamle, svartrøgte snadde,
sætte sig rigtig tilrette i kjærren,
lette paa hatten til manden i døren,
fløite paa hunden, smeise paa mærren.

Morgnen er dugfrisk, og birkene dufter,
borte i lierne gjøgen alt galer.
Torvtækte stuer med røg opaf ljaaren, —
katten paa dørstokken sidder og maler.

Indgjennem skoven. Blødt glider hjulene
henover veibundens græstørv og naale.
Kvistgjærdet følger ensformigt paa siderne, —
indenfor etsteds en knæggende faale.

Gutten, som sidder der bagpaa og fløiter,
mærren, som dilter truværdigt derfremme.
Herre min Gud, hvor jeg kjender det hele!
Herre min Gud, at jeg atter er hjemme!

(Sogn, Juni 96)

2. Juninat

Og akerixen snerrer nedi græsset,
og marken bølger gylden af ranunkler.
Men rundtom staar de tunge, tause fjelde,
mod vest en enslig stjerne stille funkler.

Den hele jord begjærer og begjæres,
selv æbleblommen staar i brudekaabe.
Men foran altret mangt et hjerte græder
sin livskraft ud til sidste, dyre draabe.

— Det er den første, blonde junimorgen,
den glade dag alt dæmrer imod øst.
Men hjertet stunder ikke mer mod dagens uro,
men mod den dumpe taushed sent i høst,

mod livets fjerne aften, søvnen, drømmen,
naar de er døde markenes ranunkler,
naar maanen skinner blegt paa hvide fjelde,
og stjernen stille over sneen funkler.

3. Resonans

Der synker dis, drypper dug over gammelkjendte steder,
over trær, over busker.
Jeg husker en nat, en sommernat som nu — —
Aa ja — hvor jeg husker!

Graves ned i jorden — skrige mig tildøde,
det var, hvad jeg vilde.
Aa Gud — hin grønne sommernat med tordnende himmel —!
Og nu er alt saa stille.

Ja, nu er alt saa stille, og stille selv jeg gaar
over vei, over marker, over gammelkjendte steder.
Jeg puster ud og stanser. Og dybt i mit hjerte
er der noget, som græder.

4. Landskab

En mørk, uendlig lyngmark
ned mod et blytungt hav.
En sen oktoberaften
under en himmel lav.

Og dog en vældig stilhed
gjennem det dybe rum,
— som smerte, der har sørget
sig langsomt stolt og stum.

Vilhelm Krag

NYE

DIGTE

K. t. a. 1897

N.A./A. 7330
Nasjonalbiblioteket